

Папѣж, pol. *papierz*, *papież* 'papă (şeful bisericii catolice)'. Numai în 1506 (CB 441): до стго вѣца папѣжа În pol. *papierz*, *papież* < germ. *pabes* < gr. παππας 'tată', prin filieră cehă. (v. Brückner, 394).

Прелатъ, pol. *prelat*, *pralat*, 'prelat (cleric în general)'. La 1468 (B II 301): и оу҃снѣмъ прелатамъ; la 1506 (CB 441): прелатоу҃е. În pol. din ceh. *prelat* < lat. *praelatus*, din s. XVI; ulterior *pralat* (cf. Brückner SE, 434).

Берънадыни, pol. *bernadyni*, 'bernadini (ordin călugăresc): и черк-нѣцкѣхъ берънадынскѣхъ, 1499 (B II 448).

b) Alți termeni și formule religioase

Дотѣкненѣ, pol. *dotknienie*, 'atingere'. цѣлованѣ, pol. *catowanie* 'sărutare (a sfintei cruci)'. În 1462 (B II 283—284): и з дотѣкненѣмъ скатоу҃го хрѣста и празъ его цѣлованѣ 'atingind și sărutînd sfînta cruce'. În pol. *dotknienie* i *catowanie* (świętego krzyża). V. Sl. Stp. I, 213 și II 165.

Криж, pol. *krzyż*, 'cruce (la catolici). De obicei apare, крѣст, хрѣст, de proveniență slav-răsăriteană. криж numai în 1436 (C II 698): доткнѣши҃сѣя стго крижа и дрека бжїѣ; и тотъ стын крижъ хвалѣбныи... În v. pol. *kryż*, *kriż*, ulterior *krzyż* < v. germ. *krūzi*, *kriuze* < lat. *crucem*; ceh. *kříž*, vsl. крижъ, ucr., b. rus. *крыжъ*, rus. *крижъ*, *крыжъ* (Srezn., I, 1322) 'crucea (bisericii catolice)'. V. și Brückner, 277; Preobr., I 397).

Костел, ко҃сцел, pol. *kościół*, 'biserică': ко҃сцел римскыи 1506 (CB 441); костел гнезденского 'al bisericii din Gniezno' 1510 (CB 455 și 469). Este, evident, cuvîntul ceh *kostel* (< lat. *castellum*) care a fost împrumutat și de poloni (cf. SW, II, 499—500). ко҃сцел ar corespunde unei forme **koscel*, de tranziție între ceh. *kostel* și pol. *kościół*. (v. Brückner 260). Sreznevski (I, 1296) atestă *костель* 'castel; biserică' și *костельный* (din gramota galițiană de la 1388).

Матка божия, pol. *Boża Matka*, *Matka Boska*, 'Maica Domnului'. La 1439 (C II 713): на рождѣтко матки божии (v. SW I 195 sv. *Boża*; II, 902 s.v. *Matka*; Brückner SE 325). În actele slavone ale cancelariei polone матка (cf. Kuraszkiewicz, *Gramoty*, p. 130).

Хрѣстиѣниинъ, pol. *chrześcijanin*, 'creștin; хрѣстиѣниѣтко pol. *chrześcijaństwo* 'creștinătate'; хрѣстиѣниѣски. pol. *chrześcijański* 'creștin(esc)'. De obicei хрѣст, хрѣст—, de origine slav-răsăriteană (împrumut direct din gr. *χριστιανός*, cf. Berneker 635). În textele noastre și cu к-inițial, mai ales în expresii ca подлугъ крѣстьянѣского прака 1400 (C II 619) sau противъ крѣстиѣниѣского прака 1435 (C II 679). Apoi, sub Ștefan cel Mare, mai ales cu х-inițial: скрепѣють сѣ на хрѣстиѣниѣтко 'se întăresc împotriva creștinătății' (1481, B II 364); хрѣстиѣниѣтко (1493, B II 383, 384); межѣ двѣма господа҃рема хрѣстиѣниѣскими (1496, B II 397); и кѣи хрѣстиѣниѣскии господа҃реке... и добро бы кыло и тобе со хрѣстиѣныи миръ имати 1498, B II 410). În polonă din v. cehă, mai întii sub forma *krześcijaństwo*, *krześcijański*, *krześcijanin* (v. XV) ca și *krzest* (cf. Sławski I 85—87; v. și Sl. Stp. I 257—260). În acte slavone ale cancelariei polone: хрѣстиѣниѣтко, хрѣстиѣниѣский, la 1493 (cf. I. Bogdan, *Doc. de la Ștefan cel Mare*, II, p. 385). V. Brückner 185—186; Preobr. I 384; Moszyński, *op. cit.*, p. 62, atestă forma *krzestyjański* (!).